

Управление на рисковете за водачите в автомобилния транспорт: примери за добри практики

В сектора на автомобилния транспорт, както и във всички останали икономически дейности, е важно да се обърща внимание на условията на труд, за да се гарантира наличието на квалифицирана и мотивирана работна ръка. Определени характеристики на сектора затрудняват повече практическото управление на риска в сравнение с други сектори. Рисковете могат да бъдат управлявани успешно, като се отчитат практическото функциониране на сектора, характеристиките на самата професия и начинът на работа на водачите в автомобилния транспорт. Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (EU-OSHA) публикува доклад с примери за добри практики при управлението на рисковете за водачите в автомобилния транспорт (¹). Добрите практики представят разнообразни инициативи и дейности за защита на водачите в автомобилния транспорт.

Водачите в автомобилния транспорт работят самостоятелно и далеч от седалището на предприятието. Те могат да бъдат самостоятелно заети лица и често имат дългогодишен професионален опит. Това означава, че не е лесно да се поддържа контакт с тях, да се изслушва мнението им или да бъдат привлечени за участие в управлението; те невинаги са предразположени към промяна. В тази връзка, за да се използва техният опит и за да се постигне по-голяма възприемчивост, е необходимо водачите в автомобилния транспорт да участват пряко във вземането на решения, като решенията трябва да бъдат разработвани от водачи за водачи. Също така е изключително важно да се осигури достатъчно време за обсъждане, планиране, изпробване и въвеждане на промени.

© iStock

От опита на шофьорите също може да се извлече полза чрез участието им като съветници, обучаващи и инструктори.

Клиентите и заинтересованите страни следва да участват в управлението на рисковете. Лицата, които извършват доставки, не работят изолирано, а са част от верига. За работодателите може да се окаже трудно да гарантират безопасността на своите служители (водачи), докато те работят на обектите на клиентите. А поради конкурентния характер на сектора предприятията за превоз на товари не поставят изисквания към своите клиенти, които по този начин могат неправилно да приемат, че безопасността на водачите не е тяхна отговорност. За водачите от обществения транспорт пътниците също са част от риска и от решението. Други страни, които е необходимо да участват в управлението на риска са:

- предприятията, от които се товарят стоките и в които се извършват доставките;
- пътниците и учениците;

- групите в областта на пътна безопасност, транспортните министерства, полицията и съдебната система и т.н.

Големите работодатели са в състояние да определят стандарти за безопасни и здравословни условия на труд по отношение на своите доставчици, като по този начин могат да стимулират тези обикновено малки предприятия, да прилагат стандартите, при работа с останалите си клиенти.

Решенията по отношение на безопасните и здравословни условия на труд, като например мерките за по-безопасно шофиране, може да изискват допълнително време, за да бъдат изпълнени. Това трябва да бъде взето под внимание както при организацията на работата, така и при изготвяне на работния график. От друга страна, въвеждането на мерки за безопасно управление на превозното средство може да доведе до по-ниско потребление на гориво и следователно до спестяване на разходи.

Обучението, опреснителните курсове и надлежното спазване на процедурите са от съществено значение за водачите, но те трябва да се осъществяват в рамките на организационна система, насочена към превенция на риска и с ясна ангажираност от страна на ръководството.

При настъпване на промени е необходимо да се отчитат последиците за безопасните и здравословни условия на труд. Например въвеждането на информационни и комуникационни технологии в шофьорските кабините може да се използва и за подобряване на здравословните и безопасни условия на труд на водачите.

Необходимо е да се отчита разнообразието на работната ръка — например трябва да се вземат под внимание потребностите на по-възрастните и на по-младите работници, на жените водачи и на чуждестранните работници.

От проучените случаи могат да се направят следните заключения:

- Водачите често са самостоятелно заети лица с дългогодишен опит, които са привикнали да работят независимо. Това предполага, че трябва да се:
  - гарантира, че прилаганите подходи са практични и не се изготвят еднолично от работодателите;
  - използват места, които често се ползват от водачите — места за почивка край магистралите и т.н.;
  - гарантира, че съветите и решенията се основават на опита на водачите, например чрез:
    - включване на водачите в процеса на извършване на оценката на риска и при вземането на решения;
    - използване на шофьорите като съветници, инструктори и т.н.;
    - осигуряване на достатъчно време за изготвяне на решения и въвеждане на промени.
- Потребителите, клиентите и заинтересованите страни следва да участват в процеса на вземане на решения по управлението на риска:
  - веригата на доставки — доставчици, обекти, до които се извършват доставките и т.н.;
  - пътниците и учениците;
  - групите в областта на пътна безопасност, транспортните министерства и т.н.
- Големите работодатели са в състояние да определят стандарти за безопасни и здравословни условия на труд по отношение на своите доставчици. По този начин те могат да стимулират тези обикновено малки и средни предприятия, да прилагат стандартите при работа с останалите си клиенти.

(¹) European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA), *Managing risks to drivers in road transport: good practice cases*, EU-OSHA.

- Въвеждането на нова технология в кабините може да се използва и за целите на безопасните и здравословни условия на труд, например за редовно информиране на водачите и подобряване на графици за доставка.
- Решенията по отношение на безопасните и здравословни условия на труд може да изискват повече време за изпълнение на задачите, поради което:
  - това трябва да се отчита при организацията на работа и изготвянето на работния график;
  - клиентите също трябва да бъдат информирани за това.
- Обучението, например техниките за безопасно управление на моторно превозното средство, трябва да бъде част от организационна система за превенция на рисковете и да е налице ясна ангажираност от страна на ръководството на организацията.

При превоза на пътници в различните примери за добри практики се разглеждат начини за предотвратяване на насилието спрямо водачите, включително насилието от страна на ученици. Такова насилие може да има редица последици, като например: стрес и нараняване на персонала, материални щети на автобусите и повишен риск от пътнотранспортно произшествие. Включването на деца в процеса на вземане на решение бе сметнато за важно, като предприетите мерки в разглежданите примери за добри практики включваха:

- сътрудничество — с училища, схеми за превенция на престъпността, полиция, органи за контрол на движението;
- включване на деца, например:
  - назначаване на служител в областта на превенцията с по-широки отговорности, например за работа с училища;
  - използване на театрални представления с участието на деца с цел идентифициране на проблемите и намиране на решенията;
  - приемане с участието на децата на правила за поведение при пътуване с автобус и полицейско присъствие в автобусите;
  - съвместно обучение на водачи и деца с цел да се улесни постигането на разбирателство;
- възприемане на холистичен подход с ангажиране на училищата по отношение на случващото се във и извън училище;
- служители с право на намеса — помощници, работещи съвместно с контролорите по редовността на пътниците;
- защитни покрития на страничните прозорци на автобусите, отделяне на шофьорската кабина от пътниците, система за охранително видеонаблюдение (CCTV), системи за проследяване и радиовръзки за бърза намеса;
- предоставяне на правна помощ и на съвети на персонала при произшествия.

Примерите за добри практики показват, че могат да бъдат предприети редица мерки за контрол на рисковете и подобряване на безопасността на водачите в автомобилния транспорт. Тези мерки могат да доведат и до по-доброто обслужване на клиентите и пътниците и до финансови спестявания за транспортните предприятия.

Примери:

Проектът DocStop в Германия е насочен към подобряване на **условията за медицинско обслужване на професионалните водачи на дълги разстояния** по време на работа. Местата за почивка на магистралите служат като медицински центрове на DocStop. Тези центрове разполагат с мрежа от лекари, които консултират водачите по време на пътуването им, на удобни за тях места, без да се нарушават сериозно техните графици.

В Arla Foods, Дания, с помощта на водачите ръководството разработи схема за събиране на **информация за условията на труд в над 500 различни места за товарене**. Тази информация бе включена в IT

системата на предприятието и така вече е достъпна за шофьорите, когато те отпечатват пътните си листове за деня. Обхванатите въпроси включват също и споразуменията с клиентите. За водачите е важно, че предприетите мерки са съобразени с равнищата им на грамотност и с ограниченото време за извършване на доставки.

© David Tijero

Shell Transport в Дания изисква от своите **подизпълнители да спазват стандартите на предприятието за качество и безопасност**. Те са насочени предимно към докладването на произшествия и наранявания, обучение и инструктиране на водачите и към това как подизпълнителите включват въпросите по безопасността в собствената си организационна практика. Изпълнението на програмата се следи отблизо.

Transport for London предлага на **жените водачи на автобуси** подходящи условия на труд с цел улесняване на набирането на персонал и намаляване на текучеството. Предприятието осигурява: жени инструктори в депата, които да оказват помощ на жените водачи; помощ при грижите им за децата, както и други удобства. Въведени са мерки и кампании за предотвратяване на насилието в автобусите. Предлага се обучение за персонала и на всички мениджъри, в което се подчертава абсолютната нетърпимост към всякакво дискриминационно поведение. Продължава работата по въпроси като гъвкави модели на работа. В друг пример, след проведено проучване, испанският профсъюз CCOO изготви препоръки по отношение на униформите на жените водачи.

Френското транспортно предприятие Prevost въведе ограничение на **скоростта на движение** до 80 км/ч за своите водачи, като приложи и други мерки, които са довели до намаляване на потреблението на гориво и на емисиите на въглероден диоксид, както и до подобряване на здравословните и безопасни условия на труд на водачите. Работниците са включени в разпределението на спестените средства. За популяризиране на инициативата се използват стикери върху превозните средства.

Допълнителна информация

Пълният текст на доклада на английски език можете да намерите на уебсайта на Агенцията на адрес:

[http://osha.europa.eu/en/publications/reports/managing-risks_drivers_TEW11002ENN/view](http://osha.europa.eu/en/publications/reports/managing-risks-drivers_TEW11002ENN/view), откъдето може да бъде изтеглен безплатно.

Тези справки са публикувани на всички официални езици на ЕС на адрес: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ИСПАНИЯ

Тел. +34 944794360, Факс +34 944794383

Електронна поща: information@osha.europa.eu

© Европейска агенция за безопасност и здраве при работа. Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника. Printed in Belgium, 2011 г.

